

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

NÔNG MINH TRANG

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC
CẠNH TRANH CỦA TỈNH HÀ TĨNH**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2019

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

NÔNG MINH TRANG

**GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC
CẠNH TRANH CỦA TỈNH HÀ TĨNH**

Ngành : Quản lý Kinh tế
Mã số : 9.34.04.10

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

- 1. PGS.TS. Nguyễn Đình Thọ**
- 2. TS. Lương Minh Huân**

HÀ NỘI - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu nêu trong luận án là trung thực. Những kết luận khoa học của luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác.

Tác giả luận án

Nông Minh Trang

MỤC LỤC

Trang bìa	
Lời cam đoan	i
Mục lục	ii
Danh mục các từ viết tắt	viii
Danh mục các bảng	ix
Danh mục các hình	x
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	10
1.1. Các nghiên cứu về lợi thế so sánh và cạnh tranh, về năng lực cạnh tranh quốc gia và năng lực cạnh tranh địa phương	10
1.1.1. Các nghiên cứu về lợi thế so sánh và cạnh tranh	10
1.1.2 Các nghiên cứu về năng lực cạnh tranh quốc gia và năng lực cạnh tranh địa phương	13
1.2. Cơ sở lý luận của khái niệm năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	20
1.2.1. Lý luận về sự chuyển hóa lợi thế so sánh thành nguồn lực cạnh tranh	20
1.2.2. Lý luận về sự chuyển hóa nguồn lực và năng lực thành lợi thế cạnh tranh	23
1.2.3. Lý luận về sự chuyển hóa lợi thế cạnh tranh thành năng lực cạnh tranh	28
1.3. Cơ sở lý luận của mô hình lý thuyết đo lường các nhân tố tác động đến năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	31
1.3.1. Khung phân tích năng lực cạnh tranh địa phương của Vũ Thành Tựu Anh	31
1.3.2. Mô hình Kim Cương của Michael Porter	33
1.3.3. Mô hình Tam giác Năng lực cạnh tranh của Lall, Abramovitz và các cộng sự	34
1.4. Các kết luận được rút ra từ tổng quan các công trình nghiên cứu và xác định khoảng trống trong nghiên cứu liên quan đến đề tài	35
1.4.1. Các kết luận rút ra từ tổng quan các công trình nghiên cứu	35
1.4.2. Khoảng trống trong nghiên cứu về năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	37

Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ NĂNG LỰC CẠNH TRANH CẤP TỈNH	38
2.1. Khái niệm năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	38
2.1.1. Cơ sở lý luận của khái niệm năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	38
2.1.2. Đề xuất khái niệm năng lực cạnh tranh cấp tỉnh trong luận án	43
2.2. Các yếu tố cấu thành năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	50
2.2.1. Năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn nhân lực chất lượng cao của chính quyền tỉnh	50
2.2.2. Năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn lực đầu tư tài chính và công nghệ hiện đại của chính quyền tỉnh.....	51
2.2.3. Năng lực liên kết và hợp tác của chính quyền tỉnh.....	51
2.2.4. Năng lực thích ứng trước các sự cố, biến cố của chính quyền tỉnh.....	52
2.2.5. Năng lực đổi mới và sáng tạo của chính quyền tỉnh.....	52
2.2.6. Năng lực quản lý và điều hành của chính quyền tỉnh.....	53
2.3. Các tiêu chí đánh giá năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	55
2.3.1. Khả năng phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao	55
2.3.2. Khả năng huy động nguồn lực tài chính và công nghệ hiện đại.....	55
2.3.3. Khả năng liên kết và hợp tác	56
2.3.4. Khả năng dự báo và xử lý tình huống, sự cố, biến cố, thảm họa.....	56
2.3.5. Khả năng đổi mới và sáng tạo	56
2.3.6. Khả năng duy trì, nâng cao hiệu quả quản lý và điều hành.....	57
2.4. Các nhân tố tác động đến năng lực cạnh tranh cấp tỉnh và đề xuất mô hình lý thuyết đo lường các nhân tố tác động đến năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	57
2.4.1. Các nhân tố tác động đến năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	57
2.4.2. Mô hình lý thuyết đo lường các nhân tố tác động đến năng lực cạnh tranh cấp tỉnh	62
2.5. Kinh nghiệm nâng cao năng lực cạnh tranh của một số tỉnh ở Việt Nam và bài học kinh nghiệm đối với tỉnh Hà Tĩnh	65
2.5.1. Kinh nghiệm nâng cao năng lực cạnh tranh của một số tỉnh ở Việt Nam	65
2.5.2. Bài học kinh nghiệm nâng cao năng lực cạnh tranh đối với Hà Tĩnh.....	68

Chương 3: THỰC TRẠNG NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA TỈNH HÀ TĨNH	70
3.1. Vài nét giới thiệu tổng quát về Hà Tĩnh.....	70
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên.....	70
3.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội.....	72
3.2. Thực trạng năng lực cạnh tranh cấp tỉnh của Hà Tĩnh	73
3.2.1. Thực trạng năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn nhân lực chất lượng cao của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	73
3.2.2. Thực trạng năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn lực đầu tư tài chính và công nghệ hiện đại của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	77
3.2.3. Thực trạng năng lực liên kết và hợp tác của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	89
3.2.4. Thực trạng năng lực thích ứng trước các biến cố, sự cố của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh	93
3.2.5. Thực trạng năng lực đổi mới và sáng tạo của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	94
3.2.6. Thực trạng năng lực quản lý và điều hành của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	99
3.3. Một số hạn chế và nguyên nhân của hạn chế về năng lực cạnh tranh của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh trong giai đoạn 2012 – 2017	105
3.3.1. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế về năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn nhân lực chất lượng cao của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh	106
3.3.2. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế về năng lực khai thác, thu hút, sử dụng nguồn đầu tư tài chính và công nghệ hiện đại của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh	108
3.3.3. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế về năng lực liên kết và hợp tác của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	110
3.3.4. Hạn chế và nguyên nhân của hạn chế về năng lực thích ứng trước các sự cố, biến cố của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh	111
3.3.5. Hạn chế, nguyên nhân của hạn chế về năng lực đổi mới và sáng tạo của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh	112
3.3.6. Hạn chế, nguyên nhân của hạn chế về năng lực quản lý và điều hành của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh.....	112

Chương 4: QUAN ĐIỂM, ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO NĂNG LỰC CẠNH TRANH CỦA TỈNH HÀ TĨNH GIAI ĐOẠN 2019-2030....	116
4.1. Bối cảnh trong nước và quốc tế ảnh hưởng đến năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2019 - 2030	116
4.1.1. Bối cảnh trong nước ảnh hưởng đến năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh ..	116
4.1.2. Bối cảnh quốc tế ảnh hưởng đến năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh..	120
4.2. Quan điểm và định hướng về nâng cao năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2019 - 2030	125
4.2.1. Quan điểm nâng cao năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2012-2030	125
4.2.2. Định hướng nâng cao năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh giai đoạn 2019 -2030	127
4.3. Một số mục tiêu cần thực hiện nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh của Hà Tĩnh.....	128
4.3.1. Mục tiêu kinh tế	128
4.3.2. Mục tiêu xã hội	129
4.3.3. Mục tiêu môi trường	130
4.3.4. Mục tiêu tái cơ cấu kinh tế.....	130
4.4. Một số giải pháp nâng cao năng lực cạnh tranh của tỉnh Hà Tĩnh trong giai đoạn 2019 - 2030	132
4.4.1. Thu hút nhân tài và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao	132
4.4.2. Chú trọng phát triển nông nghiệp công nghệ cao theo hướng xanh	134
4.4.3. Đẩy mạnh hợp tác công tư và liên kết, hợp tác kinh tế đa phương để nâng cao năng lực nội sinh của nền kinh tế Hà Tĩnh	136
4.4.4. Hoàn thiện công tác dự báo và xây dựng tình huống, sự cố giả định.....	139
4.4.5. Tạo dựng môi trường sinh thái để phát triển khả năng đổi mới và sáng tạo...	141
4.4.6. Nâng cao năng lực kiến tạo và phục vụ của chính quyền tỉnh Hà Tĩnh ...	143
KẾT LUẬN	147
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ.....	151
TÀI LIỆU THAM KHẢO	152
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CN	Công nghiệp
CNTT	Công nghệ thông tin
DN	Doanh nghiệp
FDI	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
GTSX	Giá trị sản xuất
GTVT	Giao thông vận tải
HTX	Hợp tác xã
ICT	Chỉ số sẵn sàng cho phát triển và ứng dụng công nghệ thông tin
QLKT	Quản lý kinh tế
KH&CN	Khoa học & Công nghệ
KT	Kinh tế
KKT	Khu kinh tế
KT-XH	Kinh tế - xã hội
LTCT	Lợi thế cạnh tranh
LTSS	Lợi thế so sánh
MTKD	Môi trường kinh doanh
NLCT	Năng lực cạnh tranh
NSLĐ	Năng suất lao động
PAPI	Chỉ số Quản trị và Hành chính công cấp tỉnh
Par Index	Chỉ số cải cách hành chính của các Bộ, cơ quan ngang Bộ, Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương
PCI	Chỉ số năng lực cạnh tranh cấp tỉnh
SIPAS	Chỉ số hài lòng của người dân, tổ chức đối với sự phục vụ của cơ quan hành chính Nhà nước
SX-KD	Sản xuất - kinh doanh
TTHC	Thủ tục hành chính
TW	Trung Ương
UBND	Ủy ban Nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Lực lượng lao động và % lao động qua đào tạo	74
Bảng 3.2: Vốn đầu tư thực hiện trên địa bàn theo giá hiện hành của Hà Tĩnh giai đoạn 2012, 2015, 2107	78
Bảng 3.3: GTSX nông, lâm, thủy sản của Hà Tĩnh giai đoạn 2012-2017	79
Bảng 3.4: Xếp hạng và chỉ số ICT các tỉnh Bắc Trung Bộ giai đoạn 2016-2018.....	82
Bảng 3.5: Vốn đầu tư từ khu vực tư nhân phát triển du lịch Bắc Trung Bộ.....	83
Bảng 3.6: Vốn đầu tư FDI của một số tỉnh Bắc Trung Bộ giai đoạn 2016 - 2017 .	825
Bảng 3.7: Chỉ số phát triển số lượng DN thành lập mới của Bắc Trung Bộ và duyên hải miền Trung so với cả nước giai đoạn 2016-2017.....	87

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1: Khung phân tích NLCT địa phương của Vũ Thành TỰ Anh	32
Hình 1.2: Mô hình kim cương của Michael Porter	33
Hình 1.3: Tam giác năng lực cạnh tranh	34
Hình 2.1. Cơ chế chuyển hóa LTSS thành nguồn lực cạnh tranh, từ nguồn lực cạnh tranh thành LTCT và từ LTCT thành NLCT cấp tỉnh	40
Hình 2.2: Mô hình các giả thiết nhân tố tác động đến NLCT cấp tỉnh	64
Hình 3.1: Chỉ tiêu “Tính năng động và tiên phong của lãnh đạo tỉnh” các tỉnh duyên hải miền Trung 2012, 2015, 2018	96
Hình 3.2: Chỉ số SIPAS các tỉnh duyên hải miền Trung giai đoạn 2017 - 2018	98
Hình 3.3: Chỉ tiêu “Gia nhập thị trường” và “Chi phí thời gian” các tỉnh Bắc Trung bộ 2012, 2015, 2018	101
Hình 3.4: Chỉ tiêu “Trách nhiệm giải trình với người dân” và “Thủ tục hành chính công” của Hà Tĩnh giai đoạn 2016 - 2017	103
Hình 3.5: Xếp hạng chỉ số “Xây dựng và tổ chức thực hiện văn bản quy phạm pháp luật” vùng Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung 2018	105